

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 5 серпня 2020 р. № 695
Київ

Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

*{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
№ 940 від 13.08.2024
№ 272 від 07.03.2025}*

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити **Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки** (далі - Стратегія), що додається.
2. Міністерству розвитку громад та територій разом з іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями забезпечити у тримісячний строк розроблення плану заходів з реалізації Стратегії.
3. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади забезпечити врахування положень Стратегії під час розроблення та реалізації стратегічних та програмних документів у відповідних галузях.
4. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечити у шестимісячний строк приведення регіональних стратегій розвитку у відповідність із Стратегією.

Прем'єр-міністр України

Д.ШМИГАЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 5 серпня 2020 р. № 695
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 13 серпня 2024 р. № 940)

ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ **регіонального розвитку на 2021-2027 роки**

Загальна частина

Ця Стратегія розроблена відповідно до Законів України “Про засади державної регіональної політики”, “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”, “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, “Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об’єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України”, постанов Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 р. № 817 “Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів” (Офіційний вісник України, 2023 р., № 77, ст. 4365), від 30 травня 2023 р. № 600 “Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об’єкти нерухомого майна” (Офіційний вісник України, 2023 р., № 60, ст. 3382), від 27 вересня 2022 р. № 1073 “Про затвердження Порядку поводження з відходами, що утворились у зв’язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” (Офіційний вісник України, 2022 р., № 80, ст. 4841).

Ця Стратегія розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722.

Ця Стратегія враховує положення Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 р. № 244 (Офіційний вісник України, 2024 р., № 32, ст. 2035), та плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024-2028 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 червня 2024 р. № 588 (Офіційний вісник України, 2024 р., № 63, ст. 3773).

В Україні створено нормативно-правову основу і запроваджено нові підходи до стратегічного планування та фінансування регіонального розвитку. Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації, яка успішно реалізується починаючи з 2015 року, створила нові можливості для розвитку

територіальних громад. Новий адміністративно-територіальний устрій та бюджетна децентралізація значно підвищили спроможність місцевого самоврядування.

Актуалізація Стратегії зумовлена необхідністю врахування:

наслідків повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України та їх впливу на територіальні громади і регіони, підвищення ролі безпеки та стійкості до зовнішніх чинників;

набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС, поглиблення ступеня виконання положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та переходу до початку переговорів про вступ України до ЄС;

рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку щодо необхідності оновлення Стратегії для забезпечення її зв'язку з процесом відновлення України;

змін, внесених до [Закону України](#) “Про засади державної регіональної політики”;

кліматичних зобов'язань України, зокрема щодо:

- загальноекономічного зменшення обсягу викидів парникових газів на 65 відсотків до 2030 року порівняно з 1990 роком (Оновлений національно визначений внесок України до [Паризької угоди](#));

- відмови від використання вугілля на державних електростанціях до 2035 року (COP26, вступ до платформи Powering Past Coal Alliance (PPCA));

- зменшення обсягу викидів метану на 30 відсотків до 2030 року порівняно з 2020 роком (COP26, долучення до ініціативи Global Methane Pledge).

У роботі над актуалізацією Стратегії взяли участь понад 230 представників неурядових організацій, аналітичних центрів, міжнародних організацій, незалежних експертів, дослідників та громадських активістів. Такий підхід забезпечив інклюзивність та відкритість процесу.

Державна регіональна політика до 2027 року ґрунтується на врахуванні під час стратегічного планування ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, безпекове середовище, економіку та навколишнє природне середовище, а також включатиме побудову культури партнерства та співробітництва, орієнтовану на взаємодію органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадян щодо розвитку. Заходи державної регіональної політики формуватимуться на основі набутого досвіду, зібраних даних, висновків, рекомендацій, результатів аналізів та оцінки для забезпечення та підтримки високих стандартів управління та реалізації державної регіональної політики, що потребує функціонування відповідних спеціалізованих аналітичних засобів, баз даних для формування та оцінки політики.

Реалізація державної регіональної політики на період до 2027 року здійснюватиметься на основі комплексного територіально-орієнтованого підходу, який передбачає, що об'єктом у рамках регіональної політики є регіони та територіальні громади, які

характеризуються специфічним набором соціальних, просторових, безпекових, екологічних та економічних особливостей.

З цією метою в Стратегії визначено основні завдання, спрямовані на розвиток різних функціональних типів територій.

Заходи щодо реалізації державної регіональної політики спрямовуватимуться на відновлення інфраструктури, економічної активності, публічних послуг та балансу екосистем, створення безпекових умов для повернення в регіони внутрішньо переміщених осіб, створення сприятливих умов для діяльності всіх суб'єктів господарювання на територіях відновлення, підтримку та ефективне використання потенціалу територій з особливими умовами для розвитку, поширення позитивного впливу регіональних полюсів зростання (міських агломерацій, міст) та територій сталого розвитку, що сприятиме зменшенню диспропорцій у розвитку територіальних громад та якості життя людини.

Тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів

Реформи управління в Україні та їх вплив на розвиток країни

Завдяки реформам багаторівневих структур управління, які розпочалися у 2014 році, було надано значний імпульс розвитку держави та її регіонів, зокрема створено нову законодавчу базу для місцевого самоврядування та державної регіональної політики. Фінансова децентралізація, формування нового адміністративно-територіального устрою та передача значних повноважень територіальним громадам підвищила спроможність місцевого самоврядування. Протягом 2020 і 2021 років значно збільшився обсяг фінансування заходів щодо регіонального та місцевого розвитку, що сприяло підвищенню якості та доступності публічних послуг, зростанню доходів та підвищенню рівня зайнятості населення. Внутрішні реформи забезпечували в цілому позитивну динаміку України в основних міжнародних рейтингах, що стосуються розвитку людського капіталу, конкурентоспроможності та відкритості для бізнесу.

Ключові макроекономічні індикатори розвитку України

Починаючи з 2015 року Україна стабільно демонструвала зростання Індексу людського розвитку (Human Development Index, HDI). У 2020 і 2021 роках значення індексу України знизилося внаслідок пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідків, що відповідає світовій тенденції. При цьому Україна стабільно посідає місце серед групи країн з високим значенням індексу.

З 2012 року Україна покращувала оцінки в рейтингу Doing Business. Так, у 2020 році країна піднялася на 64-те місце порівняно із 152-м у 2012 році. Незважаючи на це, Україна не демонструвала стабільної позитивної динаміки підвищення економічної конкурентоспроможності, оціненої за допомогою Індексу глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI). Рейтинг України коливався від 76-го (у 2015 році) до 89-го (у 2017 році) місця. Традиційно слабкими секторами України є “Фінансова система”, “Макроекономічна стабільність” та “Інституції”, а сильними - “Знання”, “Ринок праці”, “Внутрішній ринок”.

Проблеми соціально-економічного розвитку

Найбільш актуальними є проблеми скорочення чисельності та старіння населення та наявності економічних диспропорцій у розвитку регіонів.

Протягом останніх років в Україні зберігалася тенденція до скорочення чисельності населення в більшості регіонів (зокрема зменшення чисельності населення в регіонах, у яких сільське господарство було основною галуззю) та інтенсивного зростання - у м. Києві та агломерації.

Так, на 1 січня 2015 р. без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя чисельність постійного населення становила 42,8 млн. осіб. На початок 2019 року чисельність постійного населення України скоротилася до 42 млн. осіб і становила 7,6 млн. осіб віком 0-17 років і 9,8 млн. осіб - віком 60 років і старше.

На 1 січня 2022 р. без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя чисельність постійного населення в Україні становила 41 млн. осіб, серед яких постійне населення у віці 0-17 років становило 7,3 млн. осіб, у віці 60 років і старше - 10,2 млн. осіб. Таким чином, з 2015 року населення України скоротилося на 1,8 млн., а чисельність осіб у віці 60 років і старше зросла на 400 тисяч, що означає сталу динаміку старіння населення.

У 2014-2021 роках на м. Київ та Київську область припадало майже 30 відсотків сукупного приросту валового внутрішнього продукту. Подібна диспропорція спостерігається і на рівні показника середньої заробітної плати. У січні 2022 р. середня заробітна плата по Україні становила 14577 гривень, а в Києві та Київській області - 21347 гривень (найвищі показники по Україні).

На основі аналізу, досліджень та оцінки ситуації соціально-економічного розвитку країни було визначено такі актуальні виклики розвитку країни, що потребують постійної координації регіональної політики з політикою відновлення та галузевими політиками з фокусом на території:

збройна агресія Російської Федерації, тимчасова окупація частини території України та втрата інституційної спроможності влади на місцевому рівні;

збільшення кількості територій, які потребують державної підтримки;

знищення і значні пошкодження інфраструктури та її невідповідність актуальним потребам людини, економіки та вимогам безпеки;

різкі просторові та структурні зміни в економіці, втрата експортного потенціалу регіонів;

втрата людського капіталу та прискорення депопуляції;

зміна клімату та погіршення екологічної ситуації внаслідок бойових дій на території України;

неготовність системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС.

Збройна агресія Російської Федерації, тимчасова окупація частини території України та втрата інституційної спроможності влади на місцевому рівні

З початком повномасштабної збройної агресії майже 3800 населених пунктів у 231 територіальній громаді 11 областей України - Донецькій, Луганській, Житомирській, Запорізькій, Київській, Миколаївській, Харківській, Херсонській, Чернігівській, Сумській та Одеській - зазнали тимчасової окупації. В тимчасово окупованих територіальних громадах була зруйнована державна система управління, припинено надання адміністративних та інших публічних послуг, здійснювалися спроби запровадити освітні програми держави-агресора, було заблоковано роботу українського теле- та радіомовлення.

До основних проблем, які постають після деокупації територій, належать відсутність доступу до базових житлово-комунальних, адміністративних та соціальних послуг внаслідок руйнування інженерних мереж, соціальної інфраструктури та житлового фонду, забруднення територій вибухонебезпечними предметами та пошкодження транспортної інфраструктури; дефіцит кадрів для забезпечення роботи військових адміністрацій, комунальних закладів; відсутність кваліфікованих працівників закладів соціального спрямування, в тому числі загальних та спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від ведення бойових дій. На деокупованих територіях спостерігається також поглиблення гендерної нерівності та збільшення кількості осіб, що постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, зокрема сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією.

Збільшення кількості територій, які потребують державної підтримки

Протягом 2022 року відбулося суттєве зниження фінансової спроможності значної кількості територіальних громад. Незважаючи на номінальне зростання власних доходів територіальних громад (у середньому на 9,5 відсотка), фактично рівень їх фінансової спроможності значно знизився - з урахуванням рівня інфляції власні доходи територіальних громад у 2022 році зменшилися на 17 відсотків порівняно з 2021 роком. Значні зміни відбулися у структурі доходів місцевих бюджетів, також скоротилися надходження значущих податків - податку на доходи фізичних осіб (без урахування сплаченого з доходів військовослужбовців), акцизного податку з пального, плати за землю, єдиного податку.

Активні бойові дії на території України призвели до поглиблення диспропорцій у розвитку регіонів та збільшення кількості територій, які потребують державної підтримки і застосування спеціальних механізмів та інструментів стимулювання їх розвитку, до яких належать:

території активних бойових дій та прилеглі до них території (безпековий фактор, релокація підприємств та трудова міграція, масове переміщення населення до інших регіонів та іноземних держав);

території з міжнародними безпековими обмеженнями, які розташовані вздовж кордону з Російською Федерацією, Республікою Білорусь, Придністровським регіоном Республіки Молдова та які межують з тимчасово окупованими територіями (вилучення земель з господарського обігу, потенційне руйнування підприємств та об'єктів інфраструктури, втрата логістичного потенціалу);

гірські території Українських Карпат, на яких розташовані населені пункти, яким надано статус гірських відповідно до [Закону України](#) "Про статус гірських населених пунктів в Україні" (скорочення державної підтримки їх розвитку);

прибережні території, прилеглі до морського узбережжя або узбережжя морських заток і лиманів (втрата логістичного потенціалу та криза в галузі туризму);

регіональні полюси зростання - території, територіальні громади на яких характеризуються значно кращими демографічними, соціально-економічними показниками розвитку порівняно з іншими подібними територіями регіону, зростання яких позитивно впливає на суміжні території та регіон в цілому;

сільські території та малі міста з населенням до 50 тис. осіб (зростання навантаження на соціальну та інженерну інфраструктуру у зв'язку з переміщенням населення з територій, де ведуться (велися) бойові дії, і релокацією підприємств в умовах воєнного стану);

тимчасово окуповані території України, в межах яких збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють фактичний контроль або в межах яких збройні формування Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль з метою встановлення окупаційної адміністрації Російської Федерації (неможливість провадити діяльність державних органів України та органів місцевого самоврядування).

Знищення і значні пошкодження інфраструктури та її невідповідність актуальним потребам людини, економіки та вимогам безпеки

На 1 грудня 2023 р. пошкоджено 1,4 млн. житлових приміщень, зокрема 135 тис. індивідуальних житлових будинків, особливо у східних регіонах. На 25 березня 2024 р. пошкоджено 3282 та зруйновано 391 заклад освіти (у Донецькій області постраждали майже всі заклади освіти). Пошкоджено 1675 об'єктів інфраструктури у 663 закладах охорони здоров'я. До 2022 року нараховувалося 3118 автомобілів швидкої медичної допомоги, з яких 650 (20,8 відсотка) були пошкоджені або викрадені внаслідок ведення бойових дій. Пошкоджено 863 пам'ятки культурної спадщини, з них 119 - національного значення. Також збитків зазнали 1750 об'єктів культурної інфраструктури.

Значних руйнувань та пошкоджень зазнала транспортна та енергетична інфраструктура. Найбільші втрати спостерігаються в регіонах, у яких ведуться (велися) активні бойові дії, - Донецькій, Луганській, Херсонській та Запорізькій областях, на які разом припадає понад 70 відсотків руйнувань. За попередніми оцінками, в цілому внаслідок ведення бойових дій руйнувань зазнали дороги протяжністю 25,4 тис. кілометрів, 344 мости і мостових переходи державного та місцевого значення. Пошкоджено 2862 та знищено 2891 майновий об'єкт залізничної транспортної інфраструктури та залізничного рухомого складу. На 1 грудня 2023 р. 47 відсотків об'єктів енергетичної інфраструктури зазнало руйнувань внаслідок масованих ракетних обстрілів.

До наслідків руйнування греблі Каховської гідроелектростанції належить потрапляння до р. Дніпро щонайменше 150 тонн мастила, яке далі потрапило в Дніпро-Бузький лиман і Чорне море. Внаслідок техногенної катастрофи постраждало 150 тис. гектарів природоохоронних територій загальноєвропейського значення. Підтоплено чи пошкоджено 64 тис. гектарів лісу, 17 мисливських угідь площею 403 тис. гектарів. Без водопостачання залишилися 94 відсотки зрошувальних систем у Херсонській області, 74 відсотки - в Запорізькій та 30 відсотків - у Дніпропетровській області. Відбулися перебої в роботі Запорізької АЕС.

Різкі просторові та структурні зміни в економіці, втрата експортного потенціалу регіонів

У 2022 році валовий внутрішній продукт зменшився на 28,8 відсотка порівняно з 2021 роком. У березні - липні 2023 р. спостерігався приріст реального валового внутрішнього продукту, але він залишився на понад 25 відсотків нижчим за рівень 2021 року. Валова додана вартість у сфері будівництва зменшилася на 66,9 відсотка, у сфері транспорту - на 40,5 відсотка, у сфері торгівлі - на 33,2 відсотка, у секторі переробної промисловості - на 42,2 відсотка (обсяг реалізованої продукції переробної промисловості зменшився на 29,3 відсотка, а продукції металургійних виробництв - на 50,3 відсотка). Водночас спостерігається збільшення обсягу реалізованої продукції у легкій промисловості на 3,4 відсотка та на деяких машинобудівних виробництвах у зв'язку з переорієнтацією на військові потреби. Порівняно незначне скорочення обсягів виробництва відбулося в харчовій, деревообробній та фармацевтичній промисловості, що пояснюється стабільним внутрішнім попитом на їх продукцію та експортною орієнтацією.

Загальна сума збитків, завданих аграрному сектору держави на 1 квітня 2023 р., становила 8,7 млрд. доларів США, або близько третини всієї вартості активів. Значних втрат зазнала інфраструктура для зберігання виробленої сільськогосподарської продукції. Сумарна місткість зруйнованих зерносховищ становила 8,2 млн. тонн, а пошкоджених зерносховищ - 3,25 млн. тонн.

У рамках виконання [плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію](#), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2022 р. № 246 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 28, ст. 1552), надано державну допомогу понад 800 суб'єктам господарювання, серед яких переважають металообробні та машинобудівні підприємства, суб'єкти господарювання, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами, підприємства легкої промисловості та підприємства, що провадять діяльність у галузі інформаційних технологій. Найбільшу кількість підприємств переміщено до Львівської області (майже чверть загальної кількості переміщених підприємств). Водночас понад 50 підприємств уже повернулися на попередні місця провадження господарської діяльності в результаті покращення безпекової ситуації, зокрема в Харківську, Чернігівську та Сумську області.

На 1 липня 2023 р. підприємства у західних регіонах працювали на повну або майже повну потужність. Водночас складною залишається ситуація у прилеглих до зони активних бойових дій Запорізькій та Харківській областях, у яких лише 10 відсотків підприємств працювали на повну потужність. У Сумській, Черкаській та Кіровоградській областях лише третина підприємств працювали на повну або майже повну потужність.

За підсумками 2022 року частка експорту товарів і послуг у валовому внутрішньому продукті (у фактичних цінах) скоротилася до 35,5 відсотка (проти 40,7 відсотка у 2021 році). У 2022 році обсяги товарного експорту з України зменшилися на 35,2 відсотка, зокрема внаслідок порушення логістики, передусім морської, а також блокади морських портів Російською Федерацією. Найбільших втрат експортного потенціалу зазнала економіка Донецької, Луганської і Херсонської областей (зменшення становило 96, 94,8 та 86,2 відсотка відповідно). Водночас у західних регіонах, крім Івано-Франківської області,

експортна активність підвищилася. Найбільшого приросту товарного експорту протягом 2022 року було досягнуто у Черкаській і Одеській областях.

У товарній структурі вітчизняного експорту скорочення зазнала частка продукції металургійної промисловості, обсяги експорту якої зменшилися на 62,5 відсотка. Також значно зменшилися обсяги експорту продукції хімічної промисловості (на 54,3 відсотка) і мінеральних продуктів (на 48,6 відсотка). Водночас обсяги експорту продуктів рослинного походження скоротилися лише на 13,3 відсотка, а жирів та олій - на 15,5 відсотка. Обсяг експорту послуг скоротився у 2022 році на 12,5 відсотка порівняно з попереднім роком і становив 16,1 млрд. доларів США. Частка послуг у галузі інформаційних технологій в загальному обсязі експорту становила 46,5 відсотка у 2022 році, проте в першому півріччі 2023 р. вона скоротилася на 9,3 відсотка, що свідчить про тенденцію до зменшення обсягів українського експорту послуг у галузі інформаційних технологій.

Спостерігається підвищення інтенсивності використання транспортної інфраструктури у регіонах, віддалених від територій активних бойових дій, що призводить до зростання рівня зношеності автомобільних доріг у таких регіонах. В умовах переорієнтації транспортно-логістичних потоків гостро відчувається невідповідність прикордонної інфраструктури на ділянці державного кордону України з державами - членами ЄС сучасним потребам. Блокада українських морських портів на Чорному морі, розірвання торговельно-економічних відносин з Російською Федерацією і Республікою Білорусь вплинули на логістику транспортування вантажів.

Частка міжнародних перевезень сухопутним транспортом збільшилася з 48 відсотків у 2021 році до 68 відсотків у 2022 році. Інтенсивність вантажопотоків через ділянку державного кордону України з державами - членами ЄС у 2022 році збільшилася в середньому на 21 відсоток. На Закарпатську, Волинську та Львівську області у 2022 році припадало 88,4 відсотка всіх вантажопотоків у міжнародному сполученні та 90 відсотків транзитних вантажопотоків.

Втрата людського капіталу та прискорення депопуляції

Згідно з прогнозами, в Україні посилюватиметься негативна динаміка народжуваності. Триваюча збройна агресія Російської Федерації неминуче спричинить зростання рівня смертності та скорочення тривалості життя. Різкі зміни у динаміці народжуваності відбуваються протягом останніх двох років.

Тривають міграційні процеси. Статус тимчасового захисту у країнах Європи на початок червня 2023 р. отримали близько 5,1 млн. громадян України. У Російській Федерації та Республіці Білорусь перебували близько 1,5 млн. громадян України. Більшість вимушених мігрантів мають вищу або незакінчену вищу освіту. Майже 4,9 млн. громадян України отримали офіційний статус внутрішньо переміщеної особи.

До 1 січня 2022 р. в Україні налічувалося близько 500 тис. учасників бойових дій, з них понад 38 тис. - жінки. Однак після повномасштабного вторгнення Російської Федерації кількість учасників бойових дій та ветеранів війни постійно зростає.

За прогнозними розрахунками, вже у найближчі роки кількість ветеранів війни, членів їх сімей та сімей загиблих може досягти 2 млн. осіб, що становить близько 10 відсотків населення держави.

Зміна клімату та погіршення екологічної ситуації внаслідок бойових дій на території України

За оцінками Світового банку, пошкодження від пожеж зазнали 183,2 тис. гектарів лісів, що зумовлює знищення орієнтовно 43,1 млн. куб. метрів деревини (еквівалент дворічної заготівлі для всієї України). Серед найбільш постраждалих областей - Чернігівська, Сумська, Луганська, Київська, Житомирська та Харківська. Станом на початок травня 2023 р. загальні викиди CO₂e (еквівалент вуглекислого газу) від лісових та інших пожеж становлять 17,7 млн. тонн.

Внаслідок ведення бойових дій постраждало 20 відсотків природоохоронних територій, 160 територій Смарагдової мережі (29 тис. кв. кілометрів) та 16 водно-болотних угідь, що охороняються Рамсарською конвенцією (6,3 тис. кв. кілометрів), перебувають під загрозою знищення. Станом на 1 жовтня 2023 р. зафіксовано майже 2,6 тис. фактів завдання шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок ведення бойових дій на суму майже 48,7 млрд. доларів США (без урахування наслідків руйнування греблі Каховської гідроелектростанції). Серед найбільш постраждалих областей - Донецька, Житомирська, Київська, Луганська, Миколаївська, Сумська, Чернігівська та Харківська.

Від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації знищено або пошкоджено близько 800 об'єктів водогосподарської інфраструктури. Ведення бойових дій та пересування військової техніки спричиняють масштабне забруднення та руйнування ґрунтового покриву. Основним джерелом забруднення під час проведення вогневих стрільб є продукти вибуху, які проникають у ґрунт разом з водою, та уламки боєприпасів. Найбільш постраждалими регіонами є Донецька, Луганська, Миколаївська, Херсонська, Харківська та Запорізька області.

На 1 червня 2023 р. кількість відходів, утворених внаслідок руйнувань житлової інфраструктури, становила близько 450 тис. тонн. Найбільший обсяг будівельних відходів накопичився в Київській, Житомирській, Сумській, Миколаївській, Херсонській, Чернігівській та Харківській областях. Значна частина таких відходів може бути повторно використана в будівництві або перероблена за умови їх сортування та/або демонтажу за типами відходів у місцях утворення.

Неготовність системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС

До ключових завдань та викликів України в частині адаптації до процедур та кращих практик ЄС належать створення нормативно-правової бази для управління структурними фондами (статті 174 і 175 Договору про функціонування ЄС), посилення ролі центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, запровадження багаторівневого управління та координації між різними суб'єктами, що беруть участь у розробленні програм та управлінні коштами ЄС, а також створення відповідних інструментів підготовки, управління, моніторингу та контролю програм і проектів.

Важливим є також формування спроможних структур та механізмів управління коштами ЄС на регіональному та місцевому рівні. Це стосується визначення територіальної моделі управління коштами ЄС, зміцнення інституцій на регіональному рівні, яке включає розбудову спроможності до програмування, розвиток навичок у сфері організації

конкурсних відборів проектів, системи їх оцінки, моніторингу та впровадження результатів реалізації проектів.

Державна регіональна політика до 2027 року

Стратегічною метою державної регіональної політики до 2027 року є посилення соціально-гуманітарної, економічної, просторової згуртованості України, підвищення рівня безпеки і добробуту громадян шляхом задоволення потреб регіонів та територіальних громад у відновленні інфраструктури та модернізації економіки за принципом “краще, ніж було”, ефективного використання внутрішнього потенціалу територій, розвитку системи демократичного, децентралізованого та інклюзивного багаторівневого врядування.

Стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року досягається на основі трьох стратегічних цілей:

формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах;

підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;

розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Оперативні цілі та основні завдання, що забезпечують досягнення стратегічних цілей, наведені у [додатку 1](#).

Пріоритетами регіонального розвитку на період до 2027 року є:

створення безпекових та соціально-економічних умов для повернення громадян України в регіони та територіальні громади;

відновлення та розвиток інфраструктури, зокрема інфраструктури електронних комунікаційних мереж на принципах прозорості, підзвітності, сталості, інклюзивності, енергоефективності, адаптації до зміни клімату, захищеності та стійкості до безпекових загроз та економічної доцільності;

розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування на регіональному та місцевому рівні у сфері стратегічного планування, проектного менеджменту, цифровізації, протидії корупції;

розвиток людського капіталу, відновлення підприємницької діяльності та зростання економіки на основі внутрішнього потенціалу територій та регіональних смарт-спеціалізацій;

розвиток багаторівневого врядування, наближення системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС;

залучення громадян до прийняття рішень на державному, регіональному та місцевому рівні;

відновлення балансу екосистем, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

розбудова партнерств, розвиток міжмуніципального, міжрегіонального та транскордонного співробітництва;

сприяння економічному розвитку регіонів шляхом залучення інвестицій для реалізації інноваційних проектів;

відновлення та розвиток системи надання соціальних послуг на регіональному та місцевому рівні.

Механізм реалізації Стратегії

Органи, що забезпечують реалізацію

Органами, що забезпечують реалізацію Стратегії, є міністерства, інші центральні органи виконавчої влади; Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради; Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські (військові, військово-цивільні) держадміністрації; військові (військово-цивільні) адміністрації населених пунктів; міські, селищні, сільські ради.

До реалізації державної регіональної політики можуть бути залучені також відповідні проекти міжнародної технічної допомоги, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування, а також громадські об'єднання, юридичні та фізичні особи.

Реалізація Стратегії здійснюється на основі партнерства, координації та узгодження діяльності всіх заінтересованих органів.

Інструменти реалізації

Інструментами реалізації Стратегії є плани заходів щодо її реалізації відповідно на 2021-2023 і 2024-2027 роки; програми та проекти регіонального розвитку; програми комплексного відновлення; план відновлення та розвитку регіонів; регіональні стратегії розвитку та плани заходів з їх реалізації; стратегії розвитку територіальних громад та плани заходів з їх реалізації; плани відновлення та розвитку територіальних громад; державні програми щодо розвитку транскордонного співробітництва, соціально-економічного розвитку окремих територій, угоди щодо регіонального розвитку тощо.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюється за рахунок:

коштів Державного бюджету України, зокрема державного фонду регіонального розвитку;

коштів місцевих бюджетів;

коштів, що надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги і грантів ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;

коштів міжнародних організацій;

коштів з інших джерел, не заборонених законодавством.

Джерелом фінансового забезпечення реалізації Стратегії також можуть бути кошти приватних інвесторів у рамках реалізації інвестиційних проектів із застосуванням механізму державно-приватного партнерства.

Обсяги фінансування завдань з реалізації Стратегії визначатимуться на основі пропозицій центральних органів виконавчої влади, що є державними замовниками відповідних державних програм, з урахуванням бюджетних призначень головних розпорядників бюджетних коштів за програмами, визначеними в Державному бюджеті України на відповідний рік, та уточнюватимуться щороку відповідно до закону про Державний бюджет України на відповідний рік та Бюджетної декларації з урахуванням наявних бюджетних можливостей.

Етапи реалізації Стратегії

Стратегія реалізується двома етапами: протягом 2021-2023 років та 2024-2027 років. На кожному етапі передбачається розроблення та виконання плану заходів на відповідний період, програм і проектів регіонального розвитку, в рамках яких будуть конкретизовані пріоритетні завдання кожної стратегічної цілі.

Система моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії

Моніторинг реалізації цієї Стратегії здійснюється шляхом відстеження, вимірювання показників фактичних результатів та аналізу відхилення таких показників від цільових (проміжних) значень індикаторів досягнення цілей, визначених Стратегією. Моніторинг реалізації Стратегії здійснюється щороку Мінрозвитку відповідно до [Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації](#), а також проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 р. № 817 (Офіційний вісник України, 2023 р., № 77, ст. 4365).

{Абзац перший розділу із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 272 від 07.03.2025}

Показники моніторингу досягнення цілей Стратегії наведені у [додатку 2](#).

Оцінка результативності реалізації Стратегії здійснюється шляхом проведення внутрішнього та зовнішнього оцінювання відповідно до [Порядку проведення оцінювання реалізації державної регіональної політики](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 р. № 305 “Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики” (Офіційний вісник України, 2024 р., № 29, ст. 1879).

{Стратегія в редакції Постанови КМ № 940 від 13.08.2024}

ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ДОСЯГНЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ

**Стратегічна ціль “Формування згуртованої держави в
соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному,
екологічному, безпековому та просторовому вимірах”**

**Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку
територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь**

Завдання за напрямом “Стимулювання розвитку територій”

1. Створення законодавчої основи функціонування та розвитку агломерацій, забезпечення збалансованого просторового розвитку територій, що входять до їх складу.
2. Здійснення першочергових заходів щодо безпеки життєдіяльності, відновлення та стимулювання економічної активності в територіальних громадах, віднесених до територій відновлення.
3. Визначення пріоритетних напрямів сталого розвитку гірських територій, створення необхідних умов для комплексного розв’язання наявних проблем в економічній, інфраструктурній, соціальній сферах.
4. Створення ефективних інструментів реалізації державної політики з підтримки розвитку сільських територій з урахуванням критеріїв членства у ЄС та міжнародно-правових зобов’язань України у сфері європейської інтеграції.
5. Забезпечення доступу жителів сільської місцевості до соціальних та адміністративних послуг, зокрема в адміністративних центрах територіальних громад та районів.
6. Сприяння залученню інвестиційних ресурсів, коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації проектів економічної реструктуризації.
7. Сприяння диверсифікації економіки на місцевому рівні, сталому соціально-економічному розвитку територіальних громад вугільних регіонів.
8. Визначення пріоритетів та механізмів використання потенціалу регіональних полюсів зростання, зокрема стимулювання реновацій та ефективного використання залишених територій і виробничих об’єктів у регіональних полюсах зростання.
9. Формування стратегічних напрямів відновлення та розвитку регіонів та територіальних громад, території яких прилягають до морського узбережжя або узбережжя морських заток і лиманів.

10. Створення умов для соціально-економічного, інфраструктурного та екологічного розвитку територій української частини Дунайського регіону шляхом урахування у секторальних стратегіях, державних та регіональних програмах розвитку пріоритетів та цілей Стратегії ЄС для Дунайського регіону.

Завдання за напрямом “Реінтеграція деокупованих територій”

11. Формування кадрового резерву працівників для організації управління та надання базових послуг на деокупованих територіях.

12. Відновлення системи публічної влади на деокупованих територіях та забезпечення її стійкості.

13. Відновлення базових муніципальних та адміністративних послуг на деокупованих територіях.

14. Здійснення першочергових заходів щодо економічної та соціальної адаптації та реабілітації громадян на деокупованих територіях.

15. Створення умов для інтеграції деокупованих територій в єдиний український інформаційний простір, блокування інформаційного впливу Російської Федерації.

16. Запровадження системи ментальної реінтеграції та психологічної підтримки жителів деокупованих територій.

Завдання за напрямом “Захист та відновлення навколишнього природного середовища”

17. Розроблення системи комплексного моніторингу територій техногенних та екологічних катастроф, визначення умов проживання населення на таких територіях, провадження на них господарської діяльності.

18. Запровадження спеціальних механізмів відновлення та розвитку територій, які постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської гідроелектростанції.

19. Забезпечення соціально-економічного розвитку територій, прилеглих до централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива (зокрема Славутицької, Іванківської та Поліської територіальних громад Київської області).

20. Стимулювання розвитку економічного середовища навколо природоохоронних територій та лісів, зокрема визначення економічного механізму їх сталого використання, а також сфери зайнятості населення на цих територіях.

21. Забезпечення модернізації, технічного переоснащення та приведення у відповідність з європейськими стандартами регіональних систем гідрометеорологічних спостережень і спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища.

22. Створення належної системи управління та відновлення прибережних і морських екосистем, сприяння розвитку марікультури (промислового розведення та вирощування морських водних живих ресурсів) у прибережних районах, що не шкодить навколишньому природному середовищу.

23. Стимулювання заходів із створення лісів на землях усіх форм власності, збереження самостійних лісів, виділення органами державної влади та органами місцевого

самоврядування придатних для заліснення земель, закріплення за постійними користувачами захисних насаджень лінійного типу та лісів, що не надані у користування.

Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах

Завдання за напрямом “Освітні послуги”

1. Покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, забезпечення якості освітніх послуг, зокрема у сільській місцевості.
2. Створення механізмів стимулювання участі представників бізнесу в оновленні матеріально-технічної та навчально-виробничої бази закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти.
3. Сприяння розвитку мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб регіональних та міжрегіональних ринків праці.
4. Впровадження ефективних профорієнтаційних заходів у закладах загальної середньої освіти та соціальної реклами для популяризації робітничих професій, підвищення престижності професійної (професійно-технічної) освіти серед різних груп населення, зокрема жінок.
5. Сприяння здобуттю професійної підготовки за дуальною формою здобуття освіти.
6. Створення рівних можливостей для особистісного та професійного розвитку особи протягом життя.
7. Сприяння створенню з урахуванням демографічних прогнозів оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти, яка забезпечить здобуття повної загальної середньої освіти.
8. Удосконалення механізмів розвитку кадрового потенціалу у сфері освіти на регіональному і місцевому рівні.
9. Забезпечення функціонування оптимальної мережі різних типів надавачів освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку у безпечних умовах.
10. Забезпечення доступності, розумного пристосування та універсального дизайну для задоволення освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами.
11. Сприяння розвитку позашкільної освіти відповідно до вільного, різнобічного розвитку особистості, інтелектуальних і творчих здібностей, фізичних якостей вихованців, учнів і слухачів та принципу гендерної рівності.
12. Забезпечення реалізації права громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території, у населених пунктах на лінії зіткнення, на здобуття або продовження здобуття дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти за будь-якою формою здобуття освіти, визначеною законодавством.

Завдання за напрямом “Соціальні послуги та формування інклюзивного суспільства”

13. Формування системи надання соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом модернізації наявних і запровадження нових видів соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей, зокрема забезпечення розвитку якісних і доступних послуг з догляду, насамперед на основі діючої мережі.

14. Надання адміністративних послуг та послуг у сфері соціального захисту через онлайн-сервіси громадянам України, які проживають у населених пунктах, що розташовані на лінії розмежування.

15. Забезпечення цифровізації системи надання послуг у сфері соціального захисту. Впровадження системи електронного отримання документів та забезпечення можливості звернення за послугами у сфері соціального захисту через онлайн-сервіси.

16. Формування житлового фонду для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку.

17. Створення безбар'єрного середовища для всіх груп населення в регіонах та територіальних громадах за всіма напрямками безбар'єрності шляхом досягнення цілей та виконання завдань Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

18. Реалізація на регіональному та місцевому рівні державної політики у сфері запобігання та протидії торгівлі людьми, домашньому насильству, насильству за ознакою статі, зокрема щодо надання допомоги особам, які постраждали від сексуального насильства, пов'язаного із збройним конфліктом, та забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

19. Створення умов на регіональному та місцевому рівні для досягнення рівних прав та рівних можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства.

20. Сприяння утворенню органами місцевого самоврядування та забезпечення функціонування у територіальних громадах надавачів соціальних послуг, зокрема тих, що надають соціальні послуги з проживання (соціальні гуртожитки).

21. Забезпечення розвитку фізичної культури та спорту на рівні територіальних громад, зокрема інклюзивної спортивної інфраструктури, зокрема на базі діючої мережі та в межах наявних фінансових ресурсів.

22. Створення умов для залучення осіб та дітей з інвалідністю, зокрема тих, що отримали її внаслідок збройної агресії Російської Федерації, до занять фізичною культурою, спортом та фізкультурно-спортивною реабілітацією.

23. Створення умов для розвитку та успішної самореалізації молоді, зокрема шляхом реалізації в регіонах та територіальних громадах Національної молодіжної стратегії до 2030 року.

24. Сприяння розвитку громадянської освіти та підвищення рівня соціальної інтеграції молоді.

25. Сприяння залученню молоді до волонтерської діяльності.

26. Сприяння розвитку молодіжних центрів та забезпечення якості послуг, що ними надаються, зокрема на базі діючої мережі та в межах наявних фінансових ресурсів.

Завдання за напрямом “Культурні послуги та формування національної ідентичності”

27. Створення функціонально та організаційно нових моделей закладів культури (центрів культурних послуг, центрів творчості, креативних хабів) для забезпечення діяльності митців, театральних-видовищних закладів культури, незалежних театрів, музичних та художніх колективів, ансамблів.

28. Модернізація та інформатизація бібліотек, запровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій, а також забезпечення цифровізації надання культурних послуг з урахуванням потреб та прав у сфері культури усіх категорій населення.

29. Формування оптимальної та інклюзивної мережі закладів культури і публічних бібліотек, яка задовольнятиме потреби різних груп населення.

30. Створення умов для формування якісного кадрового забезпечення системи надання культурних послуг.

31. Реалізація на регіональному та місцевому рівні державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, створення умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти населення на рівні регіонів, територіальних громад, зокрема із залученням ветеранів війни до розроблення та реалізації відповідних програм, утворення координаційних рад з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності.

32. Зміцнення статусу української мови, сприяння її розвитку та популяризації.

33. Реалізація проектів і здійснення заходів щодо зміцнення соціальної згуртованості населення на регіональному і міжрегіональному рівні.

34. Здійснення заходів з охорони та збереження культурної спадщини.

35. Здійснення заходів з меморіалізації подій, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації.

Завдання за напрямом “Медичні послуги”

36. Забезпечення функціонування спроможної системи громадського здоров'я в регіонах та територіальних громадах.

37. Створення умов для профілактики інфекційних та неінфекційних хвороб, забезпечення імунізації населення в територіальних громадах відповідно до Календаря профілактичних щеплень.

38. Створення Єдиного порталу вакантних посад у державних та комунальних закладах охорони здоров'я.

39. Забезпечення доступу до необхідних медичних послуг, лікарських засобів та медичних виробів за програмою медичних гарантій.

40. Організація спроможної мережі кластерних та надкластерних закладів охорони здоров'я, зокрема із створенням реабілітаційних відділень.

41. Покращення доступності послуг з охорони психічного здоров'я.

Завдання за напрямом “Цифрова інфраструктура, адміністративні та інші публічні (електронні публічні) послуги”

42. Розвиток мереж доступу до високошвидкісного Інтернету в усіх населених пунктах.
43. Сприяння модернізації інфраструктури електронних комунікацій з метою мінімізації безпекових ризиків та забезпечення роботи електронних комунікаційних мереж незалежно від централізованого постачання електроенергії.
44. Забезпечення оприлюднення органами місцевого самоврядування та обласними державними (військовими) адміністраціями публічної інформації у формі відкритих даних на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних (data.gov.ua).
45. Підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема шляхом створення можливостей для навчання на Єдиному державному веб-порталі цифрової освіти “Дія. Освіта”.
46. Сприяння операторам електронних комунікацій в доступі до об’єктів будівництва, транспорту, електроенергетики та оренді державного і комунального майна з метою розміщення технічних засобів електронних комунікацій, у відведенні земельних ділянок для розгортання електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури тощо.
47. Сприяння впровадженню цифрових документів у всіх сферах діяльності, у яких необхідна перевірка дійсності документів або отримання копій документів, що посвідчують особу, а також інтеграція віддаленого кваліфікованого електронного підпису (Дія. Підпис) на офіційних веб-ресурсах для авторизації та електронного підпису документів.
48. Забезпечення доступності для осіб з інвалідністю з порушенням зору, слуху та мовлення офіційних веб-сайтів, реєстрів і електронних послуг, доступ до яких забезпечується через Інтернет, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, заснованих ними підприємств, установ та організацій.
49. Проведення реінжинірингу адміністративних та інших публічних послуг.
50. Сприяння розбудові мережі центрів надання адміністративних послуг та забезпечення якісного надання послуг суб’єктам звернення.

Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення

Завдання за напрямом “Інтеграція внутрішньо переміщених осіб”

1. Зменшення впливу негативних наслідків та здійснення заходів для розв’язання проблем, зумовлених внутрішнім переміщенням осіб, що пов’язане із збройною агресією Російської Федерації, шляхом виконання на регіональному та місцевому рівні завдань, визначених [Стратегією державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року](#).
2. Створення ефективного та прозорого механізму обліку, розподілу і використання житлових чи інших приміщень, придатних для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб, державної та комунальної власності.

3. Створення умов для поетапного розселення внутрішньо переміщених осіб, які проживають в місцях компактного поселення, з урахуванням потреб регіонів у людських ресурсах, а також особливостей потреб окремих категорій осіб (осіб з інвалідністю, багатодітних сімей, літніх людей, представників національних меншин тощо) та принципу єдності родин.

4. Розроблення та впровадження місцевих програм з адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб до соціального та економічного середовища на території їх проживання.

5. Розроблення у співпраці з міжнародними організаціями та органами державної влади іноземних держав заходів щодо повернення громадян України з-за кордону, а також їх швидкої інтеграції в освітній, медичний, соціальний простір, регіональні та місцеві ринки праці.

Завдання за напрямом “Ветерани війни та військовослужбовці, що проживають в громадах”

6. Створення на місцевому та регіональному рівні умов для ефективної реадaptaції та соціально-економічної реінтеграції ветеранів війни.

7. Сприяння реалізації кредитно-фінансових механізмів для забезпечення ветеранів війни та членів їх сімей постійним та доступним житлом.

8. Забезпечення доступності психологічної допомоги та реабілітації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, постраждалих від бойових дій, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Стратегічна ціль “Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів”

Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів

Завдання за напрямом “Транспортна інфраструктура”

1. Розбудова якісних автомобільних доріг загального користування державного значення відповідно до завдань, визначених Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року.

2. Відновлення та розбудова мережі якісних автомобільних доріг загального користування місцевого значення.

3. Розвиток інфраструктури громадського транспорту та велосипедної інфраструктури в територіальних громадах.

4. Відновлення та розвиток системи експортної логістики.

5. Відновлення та розвиток авіаційної інфраструктури.

6. Розвиток прикордонної інфраструктури.

Завдання за напрямом “Комфортні громади”

7. Впровадження сучасних практик містопланування та містобудування з урахуванням принципів інклюзивності.

8. Впровадження оновлених стандартів доступності житлових будинків з безпечними, комфортними умовами проживання з урахуванням потреб різних груп громадян.

9. Впровадження оновлених змін до системи самоорганізації споживачів житлово-комунальних послуг об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

10. Впровадження та оновлення електронної публічної послуги “єВідновлення”.

11. Модернізація, адаптивність та декарбонізація систем централізованого теплопостачання.

12. Реалізація проектів із збільшення енергетичної ефективності будівель житлового фонду державної та комунальної форми власності.

13. Розвиток інструментів енергосервісу у модернізації об'єктів житлово-комунального господарства.

14. Доступність якісних послуг централізованого водопостачання та водовідведення для різних груп громадян з урахуванням новітніх технологій та потреб територіальних громад.

15. Впровадження нових підходів до забезпечення осіб житлом з урахуванням кращих практик та досвіду держав - членів ЄС.

Завдання за напрямом “Енергетична інфраструктура”

16. Розвиток розподіленої генерації електричної енергії в територіальних громадах.

17. Розвиток генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії в системах централізованого водопостачання та водовідведення в територіальних громадах.

18. Розвиток енергетичних кластерів та виробництва біогазу на базі потужностей з очищення стічних вод та осаду.

19. Розроблення та впровадження муніципальних і регіональних енергетичних планів.

20. Впровадження систем енергетичного менеджменту в органах місцевого самоврядування, комунальних підприємствах та систем енергомоніторингу громадських і житлових будівель.

Завдання за напрямом “Цивільний захист та безпека громадян”

21. Сприяння збільшенню фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності.

22. Сприяння розвитку систем оповіщення та інформування населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

23. Сприяння утворенню у територіальних громадах центрів безпеки як інтегрованих структур з єдиною комунікацією відповідно до актів законодавства з урахуванням принципу територіальної доступності у сфері захисту населення і територій від пожеж та

надзвичайних ситуацій, забезпечення громадського порядку, охорони здоров'я населення (з пожежно-рятувальними підрозділами, поліцейськими станціями та бригадами екстреної (швидкої) медичної допомоги).

24. Сприяння створенню (відновленню) безпекових умов в територіальних громадах шляхом впровадження та реалізації проекту “Поліцейський офіцер громади”.

25. Сприяння утворенню органами місцевого самоврядування та забезпечення функціонування у територіальних громадах пожежно-рятувальних підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони (зокрема у складі центрів безпеки).

26. Запровадження та функціонування національної системи стійкості.

Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка

Завдання за напрямом “Нові робочі місця, інвестиції та розвиток бізнесу”

1. Створення умов для промислового інвестування та розвитку кластерів різної спеціалізації.

2. Відновлення об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних (зрошувальних) систем в Одеській, Миколаївській, Запорізькій та Херсонській областях.

3. Стимулювання підприємницької активності в регіонах шляхом стимулювання внутрішньо переміщених осіб працездатного віку, ветеранів війни та членів їх сімей, безробітних осіб до працевлаштування, заснування власного бізнесу.

4. Покращення доступу населення до ринків праці через підвищення трудової мобільності та адаптації до місцевих потреб.

5. Забезпечення формування регіонального замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти, зокрема медичних кадрів, з урахуванням потреби регіонального ринку праці та перспектив розвитку регіону.

6. Створення умов для управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, за підходами циркулярної економіки.

7. Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій, популяризація інвестиційних можливостей регіонів.

8. Сприяння використанню інструментів страхування інвестицій від ризиків, що можуть бути спричинені збройною агресією Російської Федерації, бойовими діями та/або тероризмом.

9. Стимулювання створення та діяльності індустріальних парків та підприємств оборонного-промислового комплексу з урахуванням стратегічних пріоритетів його розвитку.

10. Підтримка реалізації економічних проектів у таких ключових секторах, як енергетика, переробка аграрної продукції, транспорт та експортна логістика, виробництво критичних матеріалів.

11. Сприяння діяльності виробників крафтової та локальної продукції.
12. Сприяння реалізації інноваційних проектів з метою відновлення та розбудови промислового потенціалу з урахуванням фактора безпеки.
13. Стимулювання економічного відновлення в регіонах на принципах подвійного переходу (“зелений” перехід і цифрові трансформації).
14. Сприяння розвитку регіональних систем інноваційної інфраструктури (наукові парки та технопарки, хаби цифрових інновацій тощо).
15. Забезпечення оновлення напрямів смарт-спеціалізації регіонів.
16. Розроблення та впровадження механізмів підтримки проектів регіонального розвитку, спрямованих на розвиток пріоритетних видів економічної діяльності, визначених на засадах смарт-спеціалізації та необхідності переходу до кліматично нейтральної економіки.

Завдання за напрямом “Туризм”

17. Створення умов для розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу територій з урахуванням наявності природних та безпекових обмежень.
18. Забезпечення розроблення регіональних та місцевих програм розвитку та використання рекреаційно-туристичного потенціалу територій.
19. Сприяння належному облаштуванню туристичних маршрутів та об’єктів туристичних відвідувань, їх цифровізації, створенню комфортних і безпечних умов для туристів (відпочивальників).
20. Сприяння формуванню локальних туристичних брендів та популяризації туристичного потенціалу регіонів і територіальних громад, зокрема з використанням цифрових технологій.
21. Сприяння відновленню об’єктів культурної спадщини в регіонах та територіальних громадах, знищених чи пошкоджених внаслідок збройної агресії Російської Федерації.
22. Активізація роботи з номінування об’єктів, цінність яких є унікальною та які потенційно можуть належати до всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Стратегічна ціль “Розбудова ефективного багаторівневого врядування”

Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС

Завдання за напрямом “Інструменти планування та підзвітності у регіональній політиці”

1. Оновлення документів стратегічного планування та реалізації регіональної політики з урахуванням пріоритетів щодо відновлення та розвитку регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації, зокрема щодо відновлення (збереження) збалансованого (сталого) розвитку екосистем та адаптації до зміни клімату.

2. Забезпечення узгодження галузевих (секторальних) стратегій з цілями та пріоритетами державної регіональної політики.

3. Запровадження місцевої статистики, створення інструментів для збору, зберігання та обробки даних місцевої статистики, зокрема гендерно дезагрегованих.

4. Запровадження єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад як складової Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (екосистема DREAM).

5. Створення умов для підвищення рівня підзвітності та прозорості органів державної влади та органів місцевого самоврядування усіх рівнів, залучення жителів, зокрема внутрішньо переміщених осіб, до прийняття рішень, поширення кращих практик створення органів самоорганізації населення, впровадження механізмів електронних публічних консультацій.

6. Створення скоординованої системи стратегічного, просторового та бюджетного планування регіонального розвитку на національному, регіональному та місцевому рівні.

7. Забезпечення ефективної діяльності Міжвідомчої координаційної комісії з питань регіонального розвитку шляхом залучення на постійній основі усіх заінтересованих сторін, зокрема органів місцевого самоврядування, до формування та реалізації державної регіональної політики у сфері регіонального розвитку.

8. Забезпечення застосування гендерного підходу до процесів стратегічного планування та бюджетування на регіональному та місцевому рівні, залучення до цього процесу місцевих жіночих організацій, а також осіб, які зазнають різних форм дискримінації. Забезпечення збору даних з розподілом за ознаками статі, віку, місця проживання та іншими необхідними ознаками для їх врахування під час розроблення програм і планів регіонального та місцевого розвитку, а також формування бюджетів.

9. Врахування в регіональних стратегіях розвитку заходів щодо протидії демографічним втратам в територіальних громадах, у яких спостерігаються високий рівень смертності, низький рівень народжуваності та скорочення населення внаслідок міграції, відповідно до пріоритетів демографічного розвитку, сформованих Мінсоцполітики та затверджених в установленому порядку.

10. Формування Реєстру пошкодженого та знищеного майна як єдиної системи обліку, накопичення та зберігання верифікованої інформації про пошкоджене та знищене майно, зокрема для реалізації державної політики компенсації завданих збитків.

11. Впровадження Цілей сталого розвитку та євроінтеграційних зобов'язань на національному, регіональному та місцевому рівні, інтегрованих у формування політик у горизонтальній та вертикальній площинах.

12. Запровадження системи критеріїв визначення соціальних, економічних та екологічних наслідків впливу пропонованої державної політики та можливості досягнення Цілей сталого розвитку на регіональному та місцевому рівні.

Завдання за напрямом “Розбудова потенціалу суб’єктів державної регіональної політики”

13. Удосконалення на законодавчому рівні діяльності органів місцевого самоврядування, місцевих держадміністрацій та військових (військово-цивільних) адміністрацій в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.

14. Розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів, а також між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади за принципом субсидіарності та на засадах децентралізації.

15. Запровадження системи здійснення нагляду за дотриманням законності актів органів місцевого самоврядування відповідно до принципів, закладених у [Європейській хартії місцевого самоврядування](#).

16. Запровадження механізму координації місцевими державними адміністраціями діяльності територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади.

17. Створення умов для ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування різних рівнів, спрямованої на комплексний розвиток територій.

18. Сприяння удосконаленню професійних знань, умінь, навичок державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема у сфері стратегічного планування, надання публічних послуг, бюджетування, в тому числі гендерно орієнтованого, та залучення інвестицій.

19. Сприяння розвитку публічно-приватного партнерства, спрямованого на підвищення інституційної спроможності суб’єктів державної регіональної політики.

20. Сприяння формуванню системи гарантованого та збалансованого фінансування діяльності агенцій регіонального розвитку шляхом співфінансування засновників, залучення агенцій до підготовки та виконання програм і проектів регіонального розвитку, за рахунок добровільних внесків бізнесу та міжнародних організацій, надходжень від надання платних послуг, інших джерел, не заборонених законодавством.

21. Забезпечення методологічної та організаційної підтримки діяльності агенцій регіонального розвитку, що утворені відповідно до [Закону України](#) “Про засади державної регіональної політики”, а також інших інституцій місцевого розвитку в частині підвищення їх інституційної спроможності до ефективної реалізації державної регіональної політики.

Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями

Завдання за напрямом “Розвиток співробітництва на регіональному рівні”

1. Удосконалення нормативно-правової бази у сфері міжрегіонального співробітництва, спрямованого на відновлення та розвиток територіальних громад і регіонів.

2. Сприяння розбудові партнерства та обміну досвідом між органами місцевого самоврядування та іншими суб’єктами регіональної політики щодо ефективності управління та впровадження інноваційних методів роботи.

3. Удосконалення нормативно-правової бази у сфері співробітництва територіальних громад та сприяння розвитку усіх форм співробітництва територіальних громад.

4. Забезпечення виконання вимог [Закону України](#) “Про міжнародне територіальне співробітництво України” шляхом розроблення та затвердження відповідної нормативно-правової бази.

5. Сприяння розвитку міжнародного територіального співробітництва, зокрема шляхом розбудови міжнародного партнерства на регіональному та місцевому рівні.

6. Поглиблення розвитку транскордонного співробітництва шляхом створення умов для укладення угод про транскордонне співробітництво між місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування України та відповідними представниками адміністративно-територіальних одиниць інших країн.

7. Сприяння поглибленню транснаціонального співробітництва шляхом реалізації спільних з державами - членами ЄС проектів та програм співробітництва.

Завдання за напрямом “Інвестиційні інструменти регіональної політики”

8. Запровадження нових підходів до управління публічними інвестиціями у документах стратегічного планування та реалізації державної регіональної політики.

9. Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних проектів для відновлення та розвитку територіальних громад.

10. Посилення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, створення умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних та делегованих повноважень.

11. Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних організацій з метою забезпечення охорони культурної спадщини.

12. Реформування державного фонду регіонального розвитку та відновлення фінансування проектів регіонального розвитку, які сприятимуть зменшенню диспропорцій у розвитку регіонів і територіальних громад та забезпечать ефективне і прозоре використання бюджетних коштів.

13. Удосконалення механізму здійснення місцевих запозичень до місцевих бюджетів та надання місцевих гарантій.

14. Запровадження Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об’єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (DREAM) для забезпечення наскрізного управління інвестиційними проектами на регіональному та місцевому рівні.

15. Впровадження системного підходу до підготовки, скринінгу, пріоритезації, відбору, виявлення ризиків, реалізації, моніторингу та оцінки ефективності публічних інвестиційних проектів на регіональному та місцевому рівні для подальшого фінансування з бюджету та з наданням державної підтримки.

16. Забезпечення співпраці Агентства відновлення з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у розробленні та реалізації публічних інвестиційних проектів на регіональному та місцевому рівні.

{Додаток 1 в редакції Постанови КМ № 940 від 13.08.2024}

Додаток 2
до Стратегії

ПОКАЗНИКИ
**моніторингу досягнення цілей Державної стратегії регіонального
розвитку на 2021-2027 роки**

*{Додаток 2 в редакції Постанови КМ № 940 від 13.08.2024; із змінами, внесеними
згідно з Постановою КМ № 272 від 07.03.2025}*

Про затвердження Державної стратегії
регіонального розвитку на 2021-2027 роки
Постанова Кабінету Міністрів України; Стратегія від
05.08.2020 № 695
Редакція від **13.03.2025**, підстава — [272-2025-п](#)
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/695-2020-%D0%BF>

Законодавство України
станом на 25.07.2025

чинний

695-2020-р

Документи та файли

- Сигнальний документ — [f497514n1009.docx](#) від 31.03.25 17:00, 41 кб

Публікації документа

- Урядовий кур'єр від 14.08.2020 — № 156
- Офіційний вісник України від 28.08.2020 — 2020 р., № 67, стор. 315, стаття 2155,
код акта 100460/2020